

HIND 5 SENTI

Õpilasteleht

NR. 2.

7. OKTOOBRI 1936.

V AASTAKÄIK

TÄNASE L EHEGA on hinnata kaasas „Õpilasteleht“ kalender.

MUUGIL NELJAPÄEVITI

Tänast lehte 12 lehekülge.

TOIMETUS JA TALITUS:

Tartus, Võidu tn. 10, Õ/k. „Koolivara“, tel. 8-29. Posti jooksev arve 2188.

TALLINNA ABITALITUS:

„Kooli-Kooperatiiv“, Suur-Karja 19.

Tellimiste ja kuulutuste tariifid viimasel leheküljel.

OLÜMPIAADI JÄRELKAJA

Saksa lapsed olümpiaadist

Olümpiasündmuse järgis „ÕPILASLEHE“ pere ajalehtedest suure huviga. On huvitav kuulda, kuidas neid kirjeldavad Saksa lapsed, kes ise sündmuse kaasa elasid. Toome siinkohal paar sellist kirjutust.

UNUSTAMATU HETK -- MARATONIJOOKS.

XI olümpiamängudes paelus mind enim maratoni jook. Startisid paljude maade jooksjad. Juba 1000 meetril surus argentiinlane Zabala end ette. Teati, et ta on 1832. a. Olümpiavõitja. Ta neelis masinana kilomeetreid. Kui juba üle poole oli joostud, langes ta korraga kokku. Nüüd kerkis esile jaapanlaste lootus. Neil oli õigus, sest öeldi: „Kes jaapanlast Son'i tahab lüüa, peab omama üliinimlikke võimeid.“ Ta pressis end ette, jooksis, jooksis ja jooksis. Mõeldi, kas ta peab vastu? Ja pidas! — Kahepoole-tunnise kibeda võistluse järele saabus ta maratoni väravale. Sadutuhandeid inimesi hõiskas parimale maratoni jooksjale. Märkisin selle esijoonel oma päevikusse.

Rud. Eckardt (13. a.), Klostermansfeldist.

AUSTUST VÄÄRIB KA — TEINE.

Kõigest Olümpiamängudest meeldis mulle Saksa võitude kõrval enim 10 000 m. jook; ja seda vapra jaapani jooksa Murakoso tõttu. Ühel viimsel ringil, kui jaapanlane kaua aega juba oli vedanud, saavutasid teda soomlased. Kuigi tema jook soomlaste vastu tundus lootusetu, pani ta oma viimase mängu, pingutas end kahe-, isegi kolmekordselt, võrreides oma tugevate vastastega. Ma uskusin juba tema võidusse, kui soomlased kõigest jõust surudes temast möödusid ja sihtjoone läbistasid.

Jaapanlane pani oma viimased võimed mängu ja kaotas auga.

G. Heun (L6. a.), Charlottenburgist.

PISARAD NAIS-TEATEJOOKSUL.

Nii palju rõõme, kui me olümpiamängudele kaasa elades saime, niisama kurvaks muutusin ma, kui ringhääling teatas saksa naiste 4x100 teatejooksu äpardumisest. Neli paremat teatejooksjat püstitasid veel eelmisel päeval uue maailmarekordi. Lõppvõistlusel oli neil edu. Kuni viimsel pulga vahetamisel pulk maha kukkus. Välkkiirelt möödusid nüüd vastased. — Hakka või uluma — parim meeskond pidi auhindade jagamisel kõrvale jääma. Pean tunnistama, minagi valasin pisaraid.

Toni Voigts (17. a.), Altonast.

Koolinoored!

Alati valmis

Teie teenistuses on vastaselt avatud trükikoda

„KIIRTRÜKK“

TARTUS, POLITSEIPLATSI AARES, PEETER PÖLLU 9. TELEFON 16-58.

Trükikoda

Köitekoda

Tsinkograafia

Mõni sõna „Soome sillast“

Läheneb hõimupäev, mida pühitsevad kõik hõimurahvaste koolid. Meie lähemate naabrite, Soome hõimude kooles kõlab sel päeval meie riigi hümn puhtas eesti keeles. Tahame vastata oma sõpradele samaväärselt. Et kõigile Soome hümn sõnad oleksid kättesaadavad, toome nad siinkohal. (Viis on ühine meie hümniga.)

Maamme.

- Oi maamme, Suomi, synnyinmaa! Soi sana kultainen!
Meie maa sünnimaa kõla (helise) sõna kuldne
 Ei laaksoa, ei kukkulaa, ei vettä, rantaa rakkaampaa, kuin
orgu küngast, kinku vett randa armsamat
 kotimaa tää pohjoinen, maa kallis isien!
see põhjapoolne isade
- Sun kukoistukses kuorestaan kerrankin puhkeaa;
Su õitseng oma kestast kord lahti puhkeb
 viel' lempemme saa nousemaan sun toivos, riemus loistossaan,
(meie) armastus paneb tõusma su lootuse, rõõmu oma hiilguses
 ja kerran laulus, synnyinmaa, korkeemman kaiun saa!

Juba mõningaid aastaid on Eesti ja Soome õpilaste vahel olnud kirjavahetus, mis üha on muutunud elavamaks. Möödunud õppeaastal ületas kirjavahetajate õpilaste arv kõik senised arvud. Käesoleva õppeaasta alul on märgata veel suuremat huvi asja vastu. Et oleks kergem oma hõimusõprade kirjadest aru saada, avame „Õpilaslehes“ soomekeele kursuse, andes igakord 15 uut sõna.

Soomekeelseid sõnu hääldades ärge unustage:

- 1). Soome k, p, t sõna keskel on natuke kõvemad kui eesti g, b, d.
 - 2). Soome t sõna lõpus jääb nagu eesti t
 - 3). Soome kk, pp, tt hääldatakse nagu eesti kk, pp, tt.
 - 4). Soome y on eesti ü.
 - 5). Soome keeles pole hammas-häälikute (l, n, r, s, t) pehmene-mist.
- Sarnaseid sõnu, millel sama tähendus:

minä — mina
 sinä — sina
 me — meie
 te — teie
 koti — kodu
 kotimaa — kodumaa
 heimopäivä — hõimupäev
 heimojuhla — hõimuaktus
 kirje — kiri
 kirjoittaa — kirjutada
 kirjenvaihto — kirjavahetus
 saattaa (lähettää) — saata
 kortti — kaart
 tervehdys — tervitus
 Suomi — Soome

Nädala-uudiseid

VIRUMAAL KARUD VÄLJAS.

Karud on murdnud Virumaal lehma, lambaid, kimbutanud hanekarju ja laastanud karjades, eriti Paasvere metskonda ja Kose valda.

JÄNESEJAHT

algas 2. okt. ja lõpeb 23. veebr.

PÜHAPÄEVAL 4. OKT.

sadas Eestis lund. Lumesadu kestis hommikupoole umbes 5—6 tundi ja maa oli kaetud valge lumivai-baga, kuid õhtuks oli lumi jällegi kadunud. Nii on talvetaat esimesed käigud meie maale juba sooritanud.

„KIKI“ ESINEB RINGHÄÄLINGUS

Varemaist „Õpilaslehe“ aastakäigest lugejatele sõbraks saanud Kikil on kavatsus esineda ringhäälingu kooliraadios kuuldemänguna. Autor V. Saretok püüab vallutat tüdrukut selleks ette valmistada.

HARIDUSMINISTER KOL. JAAKSON

küllastas möödunud nädalal Tartu ülikooli ja algkooli. Märja minister meeldis kõigile õpilastele oma südamliku lahkusega.

PIKSEVARDAD VÕETI TARVITUSELE 100 A. EEST

1836. a. põuaaastal oli Eestimaa sagedasi pikseõnnetusi. Kuigi vihma tuli imevähe, aga piksekahjusid oli üle maa. Sel puhul Tallinna kaupmees ja ettevõtja Klaasing (Clasing) soovitas „lugupeetud aadlikele ja teistele auväärsetele kodanikele“ püstitada kirikutornidele, mõisakatustele ja kõrgematele hoonetele piksevardaid. Niisuguseid „raudoraseid“, mis juhivad „taevatule“ maa sisse. Kas selle või mõne muu hääteo pärast ristiti üks Tallinna tänavaid „Klaasingi“ nimeliseks.

legi ei kõnele, ning otsustasime: homme kooli ei lähe.

Tead, onuke, murdsin siis koduski veel pääd, kas minna või mitte.

Hommikul oigasin sängis ja ütlesin, et kooli ei lähe. Pää valutab. Manati küll, et miks siis eile nii kaua väljas olid, ja kõik. Kuid onuke, ma ütlen sulle õige tasa, ega ma olnudki haige, ma niisama — teesklesin.

No õhtul lubati mul lehtede järele minna. Säälsain Ala-Liidega kokku, ning see rääkis, et etteütlust ei olevat olnudki, ja Kõnnu Jaan olnud koolis ja jäetud kinni koeruse pärast.

Nii siis, armas onu, olen nüüd Kõnnu-Jaaniga pahane, hirmus pahane kohe. Mõtlen nüüd, armas onu, missuguse rumala vembu ta mulle mängis, see Kõnnu-Jaan.

Hulka palju tervisi!

Sinu Värdis.

Etteütllused

Armas onuke.

Ära sa pahaks pane, kui kurdan jällegi oma häda. Sa ju tunned küll seda Kõnnu Jaani, eks ole? Selle poisiga olime sõbrad juba ammugi. Nüüd oleme pahased. Onuke, sa küll pärid, — miks? Kuid oota ma „räägin“ varsti. Vaat' see asi oli nõnda:

Olime kasutamas sügise viimaseid ilmu metsas, kui Kõnnu Jaan hüppas üle oja vastu. No ma sain kohe pahuraks, ning pragasin et mis „kommejant“ see jälle on.

„Värdis, kas sas' ei teagi, et homme on etteütllus.“ No see oli nagu karikas mürki.

„Kas tõesti ikka?“ pärisin.

„Ma kuulsin jah,“ rääkis Jaan poolsosinal.

„Kust sas' kuulsid?“

„Eks ikka Ala-Liidelt,“ kõneles küsitav.

Jätsime kirjud lehed ja pähk-lad sinnapaika ja asusime nõu pidama, kuidas pääseda tüütavast etteütllusest.

Andsin sõna, et saladusest kelle-

ETA, LETA, ELTA, TASS, RAT, REUTER, HAVAS, DNB . . .

Kuidas saabuvad uudised

3 suuragentuuri, kes varustavad ajalehti teadetega

Tänapäeva lehelugeja, oodates ajalehe ilmumist, otse põleb uudishimust värske sõnumite järele. Ühed ootavad teateid Abessiiniast, teised jälgivad Hispaania kodusõja sündmusi, kolmandaid paelub spordifenomeenide suursaavutuste uurimine.

On nii endastmõistetavalt selge jälgida ajalehest, mis juhtus mõni tund varem, esines see siis kusagil meie kodumaa nurgas või mujal maailmas.

Kuidas need teated koonduvad nii imekiirelt? Tihti leitakse uudis-sõnumi eest märkus: nagu „Reuter“ teatab, või „Havase“, „Tassi“ või „Eta“ teatel oli sääl ja sääl seda ja seda tähelepanu pälvis.

Kes on siis need tundmatud, kelle kätte koonduvad kõik maailmas sündinud asjad?

Uudiste hankimise küsimus pole hoopiski nii kerge, nagu nende lugemine, vaid selleks on loodud ülemaailmeline organisatsioonide võrk, mille ülesandel igal maal teotseb tuhandeid silma- ja kõrva-paare, mille tähelepanekuist valmib lugematu hulk kirjeldusi ja mida püütakse edasi toimetada võimalikult kiiresti.

Seks kasutatakse meie tänapäeva moodsamaid saatetehnilisi aparatuure. Vist kõigile on selge, mida tähendavad sõnad post, telegraaf, telefon ja raadio?

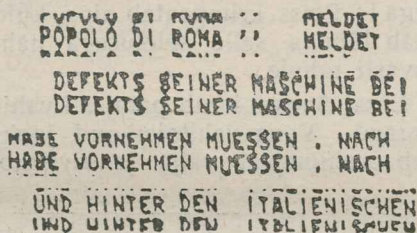
Need on meie

tehnikasajandi käskjalad,

kiiremad, kui seda olid vanal ajal ratsakullerid, postitõllad ja kirjatuvud.

Nüüdisaja kirjalikud teated viiakse paigast teise kiirrongidel, mootor-

sõidukeil, lennukeil jne. — Kui kiri tänapäeval ilma erilise kiirustamiseta teeb ringi ümber maakera umbes 40–50 päevaga, siis mitte ammu tagasi vajas ta selleks veel mitu hädä kuud. — Nüüd on aga posti liikumine kiirele elutempole jäänud aeglaseks ja telegraafi leiutamine andis sõnumite liikumisele uued võimalused.

Telegrammi paberriba.

Masin lööb korraga 2 rida, juhuks kui üks pole loetav.

1850. aasta paigu, mil telegraafi tarvitamine anti vabaks ka erateadete saatmiseks, tekkis kolm suurimat

teadete levitamise bürood, n. n. telegraafiagentuuri.

Üks neist asutati Londonis, Julius Reuteri poolt. Pariisis asutas teise keegi juut, kes müüs aga oma ettevõtte Charles Havas'ile. Kolmanda agentuuri asutas Berliinis dr. Bernhard Wolff. — Umbes 15 aastat hiljem need kolm agentuuri, sõlmisid omavahelise tööjaotuse lepingu. Neist kaks esimest agentuuri paisusid kiiresti suuriks ettevõtteiks ja neil tekkis laialdane sõnumisaatjate võrk üle kogu maailma. Saksa agentuur aga jäi rohkem alluvaks teistele, saades

oma sõnumid päämiselt teistelt. — Neid hangitud teateid hakati siis tasu eest andma ajalehtedele kasutamiseks. Peagi tekkis igasse riiki umbes samasuguseid vähemaid agentuure, kes laenasid oma suuremailt ametvendadelt uudiseid väljaspoolt ja andsid vastutasuks omalt maalt.

Meile tekkis niisugune agentuur 1919. a a stal Tallinnas nimega

„Eesti Telegraafi Agentuur“, mis kannab igapäevases elus aga hoopis lühikest nime — ETA. Miks just ETA, see jäägu igale enesele lahendada.

Kuidas töötatakse siis meie ETA's?

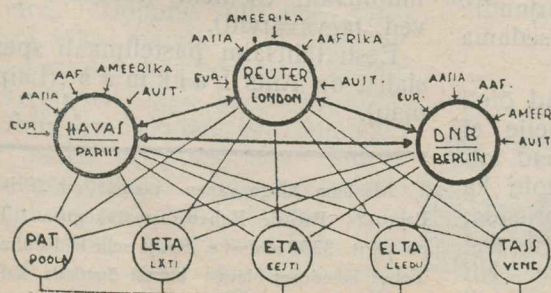
ETA't juhib direktor Karl Korneel. ETA's on üles seatud kolm automaat-telegraafi põhimõtteil ehitatud traadita kirjutusmasinat. Üks neist on ühenduses Londoni „Reuteri“ agentuuriga, teine Pariisi „Havase“ ja kolmas Berliini DNB (Deutsche Nachrichten-bureau — tõlk. Saksa teadete büroo) agentuuriga. Nii saab Eesti oma teated mitte otse sündmupaigalt, vaid Londoni, Pariisi ja Berliini kaudu.

Iga hommiku 1/28 paigu hakkavad need masinad ise töösse, niipea kui saatejaamad läkitavad n. n. telegramme. Täht-tähelt kirjutab masin sõnumid jooksvale paberilindile. Lindilt dikteeritakse nad tõlkes masinakirjutajaile, ja säält edasi rändavad teated ajalehetoimetussisse.

Loomulik, et selline teadete hankimise viis on kaunis kulukas ja agentuurid võtavad siis ka ajalehtedelt teadete eest tasu. Samuti peavad nad ise tasu maksma suuragentuuridele vastavate tariifide alusel.

Telegraafi - agentuuride läbikäimise keeleks on prantsuse keel ja enamik agentuure annab oma teateid ka selles keeles edasi. Ainult Saksa agentuur kasutab esimese keelena saksa keelt ja sellele lisaks prantsuse keelt.

Paremate sidemete loomiseks on agentuurid moodustanud n. n. liidu. Selles liidus on 26 Euroopa riiki ja Põhja-Ameerika Ühendriigid. — Ka Eesti. Läti ja Leedu agentuurid (ETA, LETA ja ELTA) kuuluvad sellesse liitu. Pääle selle on ETA lepinguvahekorras Poola „PAT“ ja Vene „TASS“ — agentuuriga.

Telegraafi-agentuuride võrk.

Kolm suuremat on suuragentuurid, mis varustavad kogu maailma ja kuhu jooksevad kokku kõik teated.

NOORSOO-KIRJANIK J. PARIJÕGI

Rootsi kuninga lossi külastamas

Matkamuljeid Rootsist

Algus esimeses nr.

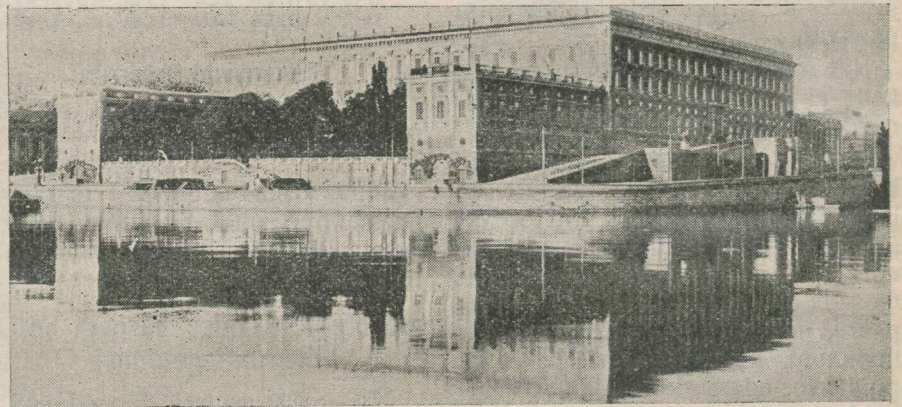
Õpireisijad vaatavad kõiki neid iluasju esiteks huviga, pärast väsiavad. Mõnest läikivast toolist või lauast tõmbavad näpuga üle — kas peaks olema kullast? Kui jõuame nõupidamise tuppa, siis näidatakse lauda ja tooli, kus istub kuningas oma ministritega riigiasjade üle nõu pidamas, siis katsuvad poisid käega järele seda tooli, kus kuningas istub. Üks vangutab isegi pääd. Püüan arvata, mis see väike mees sääli juures peaks mõtlema. Küllap vist: see asi tuleb kindlasti meeles pidada, kodus isale, emale ja teistele poistele rääkida, et on sääli Stockholmis käies isegi kuninga tooli katsutud.

Edasi jõuame troonisaali. See on õige lihtne saal, ainult kaks kullatud kõrge kujuga istet seina ääres kõrgemal alusel. jälle libistavad poisid käega üle krobeline troonikorju. Olgu pääle, mõtlen ka mina, ja teen sedasama. Et siis on hää pärast Eesti poistele kõnelda, et olen katsunud kuningatrooni.

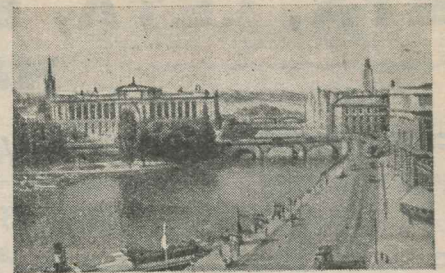
Kui lossist väljume, hakkab see poiss, kes kõige kärmem oli kõiki asju katsuma, kõvasti seletama. Küsin meie reisijuhilt, kes rootsi keelt hästi mõistab, mis poiss kõneleb. Selgub, et poiss on pettu-

nud, kuningaloss ei ole nii tore, nagu ta kodus arvanud. Ja kas saaks kuningat ennast näha? Tema olevat kuulnud, et on lahke mees, ajavat poistega mõnikord pikad jutud maha. Õpetaja seletab, et kuningat küll näha ei saa, olevat praegu välismaal. Ja kui olekski kodus, siis ei saaks ta ometi kõiki koolide õpireisijaid vastu võtta ega nendega jnttu ajada. Kus sa sellega! Poiss krimpsutab nina, kuid jääb lõpuks selle seletusega nähtavasti rahule.

Lossi õues toimub parajasti vahiparaad. Vana vahitoimkond jookseb vahimajast välja ja rivistub.

Rootsi kuninga loss Stockholmis

Rootsi parlamendihoone

Temale vastu asub uus toimkond. Ohvitserid tervitavad, muusika mängib. Vahiparaadi jälgib suur rahvahulk ja hää salk poisse. Kui vana toimkond vahikorra käest andnud, marsib ta lossiõuest välja. Poistehulk korraldab ennast ruttu kolonni, asub siis vahisalgale sappa ja marsib selle järele linna, tõsiselt ja asjalikult, nagu oleks siin kuningalossis nende poolt tähtis asi toimetatud, mille järel täieline õigus on vahikolonni järel marssida ja taksammu pidada.

Pastellmaal.

Nüüd oleme jõudnud juba pärismaali alale. Pastell on kriiditaoline aine, aga hoopis pehmem, tolumusem. Temaga joonistatakse nagu kriiditükiga ikka. Paber peab olema pisut kare ja mitte valge. Kõige toredamad paistavad pastelltoonid üsna tumedal (hall) alusel. Pastellimaalijal peab olema käepärast väga palju valmis värvitoone, sest segamine üksteisega või val-

gega kaotab „värskuse“, mida pastellilt nõutakse. Nii leidub korralikus, suures värvikastis igast päävärvist üle kümne varjundi: kõige valkjamast kõige tusedama (intensiivsema) toonini.

Pastellvärvid paberil püsivad õieti paberi kareduse tõttu. Neile ei tohi pääle puhudagi, siis nad tõmuna lenduvad. Neid ei tohi ka liimiva vedelikuga üle pritsida, nagu tehakse sõejoonistusega, sest see tumestaks pastelli toone. Nii saab pastellmaali hoida rikkumatult

ainult klaasi all, hoides teda erilise pappraami abil klaasi külge puutumast.

Pastelliga on võimalik väleda mini töötada kui teiste maalivärvidega: nad ei jookse segamini nagu akvarellid ega nõua pikka kuivamist, nagu õlivärvid. Nendega on kohane maalida kiirelt muutuvaid esemeid (loomad, pilved, taevavärvid).

Eesti tähtsaim pastellmaali spetsialist on Ants L a i k m a a (Laipman).
A. P.

Maailma kõige vanem raamat on „Prisse Payrus“ Pariisi Rahvusraamatukogus. Ta on pärit 3350 aastast e. Kr. ja selle leidis ühest Tebea läheduses olevast hauast õpetlane, kelle nime ta kannab.

usi mõtteid, uusi ideid

Aidakem kaasa oma lehe
sisustamisele

„ÕPILASLEHE“ lugejatevaheline IV loominguvõistlus kuulutatakse välja käesolevaga. Võistlus jaguneb: a) proosa, b) luuletused, d) tehnika vald, e) helitööd, g) joonistused. Käskkirjade pikkus 1—5 lehekülge, ja need olgu kirjutatud ainult ühele lehe poolele.

Võistlus on kahejärguline. Esimese hinnangu teeb toimetus, kes paremad tööd valib lehes ilmutamiseks. Ilmunud tööde eest makstakse autorile tasu. Nende hulgast valitud tööde autorid tunnustatakse „Õpilaslehe“ laureaateideks, kelle pildid ja elulood ilmuvad lehes. Lugejaile-hindajatele on varutud rohkesti preemiaid.

Kõik võistlustööd peavad olema varustatud autori nimega, vanusega, aadressiga ja lehe tellimisnumbriga. Tööd adresseerida „Õpilaslehele“, Võidu t. 10 Tartu, või Ed. Tasale, Nõo. Tartu ja Tallinna lugejad võivad tööd isiklikult sisse anda Tartus „Koolivarra“, Tallinnas „Kooli-Kooperatiivi“.

Sissesaadetud tööde kohta ilmub pidevalt ülevaateid „Me oma sulega“ nurgas, nii et autoril on võimalus jälgida oma tööde saatust ja ühe töö äpardumisel katsetada teisega.

„ÕPILASLEHT“.

Me oma sulega...

VEND

S O O V

Minu rinnus helisemas tulevikusoo:

Olen noor ja minu süda lapselik on veel,

Siiski nagu elutules põleb võimas hoo:

Olla meheks meeste reas, võita võiduteel.

Ilme Helmeste

Hommik heinaajal

Pääd tõstab idas punasena päike
ja luhta katab valge uduloor.
Ju koidukaste langend rohupäile,
maas lamab rõskena nüüd eilne
loog.

Laud unest rasked, venib mööda
rada
tööd jälle murdma heinalist voor.
Kurg tõuseb õhku, liugleb üle raba,
jõe hallil pinnal risu kannab vool.

Poiss võsastikus hoiab juba karja,
ta pasunaks on lepalt võetud koor.
Kordkorralt päike värvub kullakarva
ning pikkamööda kuuma päeva koob.

Kirjavastused

A. B. Kasulapsed. Hää, vaimukas. Ilmub. Va' vares, — ei. Pole usutav, et vares teeb pesa aeda kaselatva.

Tõivur. Hulkurtaat. Arvatavasti läheb, kuigi on palju verd ja jubedust. Kuid lõpp lepitab.

Kaaluste Kaalu kirja autori palume teatada oma nimi ja aadress.

V. TOODO

Kuidas ma lugema õppisin

Oli mõni nädal päale jõulu, kui isa kord linnas käis ja koju tulles mulle tõi raamatu, mille kaanel ilutses suur punane kukk.

Kogu päeva vaatlesin imelist raamatut ehk aabitsat ja katsusin aru saada neist kummalisist vigureist, mis seisid piltide all. Muust ma aga aru ei saanud, päale piltide. Siin asetses pada, sääl seisis uhke hobune. Hobune oli just meie musta täku moodi. Tal olid niisamasugused kõrged jalad, lühikeks põetud lakk ja lühike saba.

Õhtul voodiski tantsisid kummalisid tähed ja pildid mu silmade ees kuni uinusin. Aga magadeski ei jätnud nad mind rahule. Kord sõitsin ühe, teine kord jälle teise viguri seljas ning iga vigur rääkis minu kui vana sõbraga. Ühe

säärase loomaga oleksin vist kuu päale sõitnud, poleks ema mind äratanud.

Päale hommikueinet tuli ema minu juure laua ääre ja ütles naeratades:

„Noh, nüüd algame!“

„Ah lugema või?“ küsisin arglikult.

„Ikka lugema. Mis siis muud!?“

No algasimegi. Ema „vedas“ ölekõrt tähelt tähele, ütles tähe nime ning mina siis kordasin.

„Pea meeles, see on a.“

Vaatlesin keerulist kujundit ning kordasin:

„Pea meeles, see on a. See on a, a, a!“

Õppisin mõne päevaga teisedki tähed ning siis hakkasin kokku lugema. No oli sellega alles jant! Ema luges tähed ette: ve, a, es, i, ka, a, es. Ütlesin kokku „vaesikaes!“

„Vasikas“, parandas ema ning ütles uuesti tähed: ah, o, be, u, en, e. Ütlesin: „ahobeuene“.

„Mis ahobeuene!“ ärritus ema ning lubas ära minna toast, kui ma õieti kokku ei ütlen. Tegin mis võisin, kuid ikka ütlesin teisiti kui seda tahtis ema. Läkski siis toast ära ning jättis mind üksi pisarsilmil raamatu kohale. Katsusin siis ise, ilma ema abita. Ja vaata, sõna, mille enne ütlesin „vaesikaes“ oli nüüd vasikas ning „ahobeuene“ — hobune.

Töö edenes.

Õppisin nii kuni lõunani ja ütlesin siis sõnad emale. Nüüd sain kiita.

A. FREDERKING-TARTU

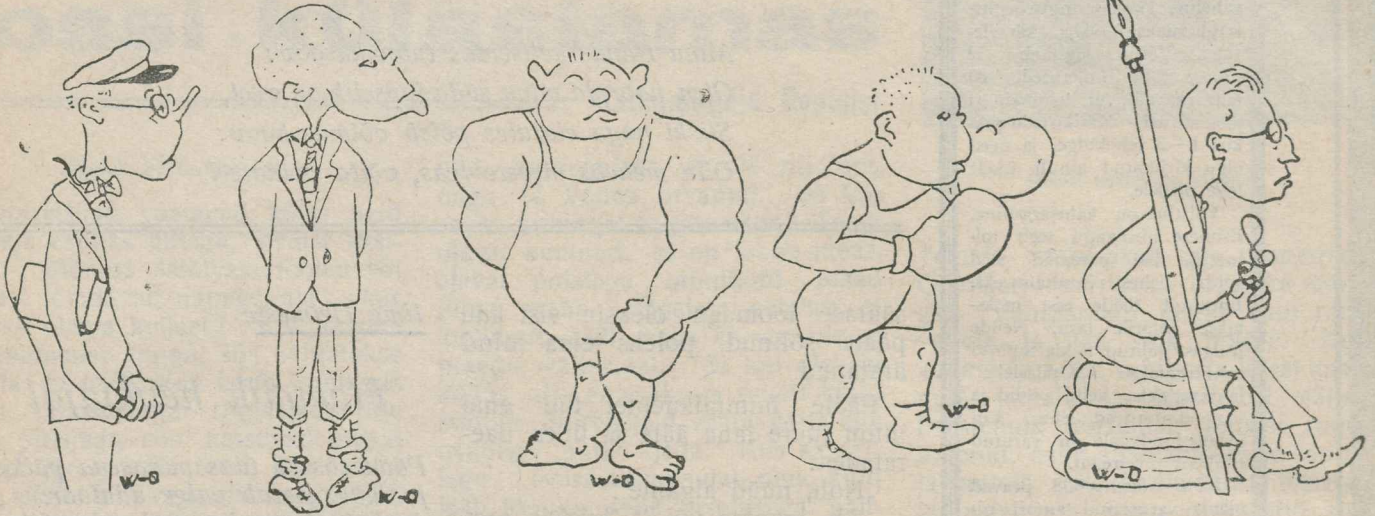

„Isa, ma nägin täna õõsi unes, et sa andsid mulle 25 senti.“

„Noh hästi, selle võid sa enesele pidada.“

Need, kes loevad „Õpilaslehte“

Meie klass sõnas ja pildis

Kusti usuteadust veerib, Ants on terve klassi sõber, Tugev poiss on meie Aado. Poksimeistriks väike Robi, Pastoriks kord kandideerib. Õppimises õige nõder. Jagu tast ei saa ka Jaago. Igaühe läbi „klobib“.

Juhan meie „kirjamiis“, Selge tal ka lauluviis.

Teeme püstoli

Eesti meisterlaskureile järglasi!

Hoolitsedes laste elu ja tervise eest tuletab Hariduseministeerium iga kooliaasta algul õpetajaile meele, et need omakorda selgitaksid õpilasile, kuivõrd hädaohtlik on mängida lõhkeainetega, valmistada iga-suguseid lõhkeainetega töötavaid püsse ja puudutada kas või juhuslikult leitud kahtlasi asju, mis võivad osutuda koguni tugevajõulisiks mürskudeks. Kes loevad lehte, teavad, kui palju lapsi ja ka täiskasvanuid langeb iga aasta lõhkeainete ohvriks kas surnutena või eluajaks vigastatutena. Suuremalt osalt just selle tõttu, et nad ei pane tähele hoiatusi ega oska arvestada lõhkeaine hädaohtu.

Alles mõni aasta tagasi juhtus, et ühel õpilasel õues joostes plahvatas midagi taskus. Väike mees oli kahvatu ja värises hirmust, kuna püksid olid taskukohalt täiesti räbalais ja reis verine. Mõni samm kaugemal vedeles lõhkikistud plekk-karp. Selgus, et nii tugeva plahvatusese põhjuseks oli ainult mõni paukkork, mis oli pandud plekkkarbiga tasku. Jooksu ajal korgid plahvatasid ja nii tuligi õnnetus.

Olin kord isegi poisike ja tean väga hästi, kuivõrd meeldib igale poisile püss või püstol, päälegi kui see on veel enda valmistatud. Võib siiski valmistada

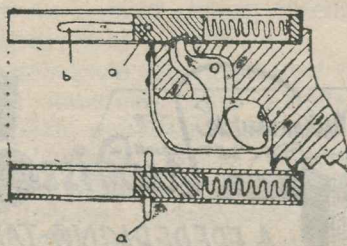
ise püstoli, mis rahuldab igat poissi. Esiteks sellepärast, et see püstol on enda valmistatud, teiseks sellepärast, et ta on määratud märgilaskmiseks vabas looduses ja osavuse arendamiseks, ning kolmandaks, et kui olla vähegi ettevaatlik, siis ei ole see hädaohtlik ei endale ega ka teistele.

Möödud on vabad, kuid lisan juure ainult joonise pikuti läbilõikest ja toru päältvaatest. Püstol koosneb vasktorust, millele, kahelt poolt on sisse puuritud ja viilitud vastamisi kaks pragu ja all avaus päästiku jaoks. Torru pannakse terastraadist vedru, mis joonisel on kokkusurutult toru tagumises osas. Vedru järele pistetakse toru vasest silindrike, mis peab torus vabalt liikuma. Silindrike alumises osas on viilitud sisse pesa päästiku hamba jaoks ja küljelt puuritud läbi auk raudpulgakese (a) jaoks. Raudpulgake pistetakse läbi silindrikesest ja toru pragudest, siis kui vedru ja silindrike on juba

torus. Päästiku taga käepideme küljes on õhuke terasvedru päästiku tagasilükkamiseks. Toru kinnitatakse käepideme külge plekist klambriga kruvikeste abil. Pragude pikkuse, vedru pikkuse ja pragude asukoha määraku valmistaja ise. Ütlen vaid niipalju, et kui vedru on silindrike abil kokku surutud, siis peab olema päästiku hammas silindri alumises sisseviilitud pesas ja silindrikeses olev raudpulgake toru pragude tagumises otsas. Lastakse püssikujulise puust pulgakesega. Märklauaks olgu puust raamile kinnitatud õhuke paber, millele joonestatud ringid. Püstoli toru võib olla pikk, kuulile suunaandmiseks.

Veel paar sõna vedru keeramise kohta. Võtta raudvarras, mis tublisti peenem toru avausest. Üks varda ots painutada vändataoliseks. Teise varda otsa puurida auk põigiti läbi varda ja kinnitada sinna külge umbes 1 mm terastraat. Nüüd tuleb terastraat panna varda lähedalt kahe puupakukese vahele, keerda puupakukesed kruustangide vahele. Keerutades raudvarrast vändast keerab traat ümber varda, ja vedru ongi valmis. Tuleb ainult pidada silmas, et keerud oleksid üksteisest ühekaugusel, umbes 5—6 mm vahega, kui toru läbimõõt on umbes 1 cm. Vedru valmis keerutatud, tuleb ta otsad hammustada tangidega lahti ja tõmmata varda otsast ära.

Külgsaade

Päältvaade

R. Vokk.

Kassi silmis hõigus kardetav tuli, nüpea kui ta Kiopo vihatud haisu tajus. Nüüd sammus ta veel hoolikamalt oma teed. Vastupidiselt Tolmusele Tähele ei otsinud ta ülemisi päikesepaisteisi kõr-gusi, õhtuvarju roheline hämarus tõotas talle enam. Asetades oma pehmeid kappi nii tassa, et ta käik sarnanes hõlvva haha omale, hillis ta edasi, see salakavalaim kaju, mis päikesevalguse haabudes kõljal oli leida.

Jõudnud viimase kuristikuni kunka ees, kus oli rebaste pesa, seisatus ta. Nõrk tundmatu heli tun-gis korrapärase vahedega talle kõrva. Alul kõlas see hädasoleva väikese looma häälitsusena. See oli saak, nagu seda armastas mägitass. Äärmise ette-vaatlikkusega rajas ta endale teed läbi kuristikku. Pooltel teel kõlas heli uuesti. Seekord olid need mitmed häälid — aga nad ei kõlanud üldse ju hadakisana. Suur kass oli selgesti-nähtavalt häiri-tud. Ta oli vahepääl jõudnud heledasse päikese-paistesse, ja osalt sel põhjusel, osalt sellepärast, et iga samm teda arvatavale ohule ligemale võis viia, roomas ta ettevaatlikumalt kui kunagi enne. Ja korraga tajus ta seda tähelepannuvarivat ohtu. Ta kuulis, ta haistis, ta nägi!

Tolmune Täht oli ka pidevalt ulespoole tõus-nud, kuni ta niioelda päristõuna keskpaigale järele oli jõudnud. Ta arvas enese kogu aeg üksi öle-vat; korrakski ei margaanud ta teist salajast ronijat,

kes karvase õhtuvarjuna kuuldes nõos vargsi liikus. Ja niisama vähe taipas ka metskass poisi ligidust. Korraga sattus Tolmune Täht ühele neist ülla-tustist, mida varjab Carbuna oma salajassena is kohis. Lagedal tiheda põõsastiku vahel päikesepaistel aeles perekond rebasekutsikaid. Meeletummas mängus, mis kujutas õieti pöörast lõõmingut metskuke saareluu pärast, kukerpallitasid, rullusid, näsisid ja kisklesid karvupidi viis rasvast, väikest kehakest. Kord hammustasid nad konti, kord uksteist. Sel-lest polnud viiga, kuni üldse midagi purta oli. Ühm-asi, röömustavalt uhke, oli, et üldse võis purta. Kostis hele haukumine, piuksumine ja pisitassane urisemine nagu kevadine müristamine. Korraga veeris üks lahingusgaduses orse Tolmuse Tähe jalgade ette. Aga rabelemine oli nii äge ja Tol-mune Täht hoidus nii vagusi, et kutsikad midagi ei näinud ja midagi ei haistnud.

Vaatamata nende näilisele muretusele hoidsid nad püsivalt iga krõbina jaoks kõrvaid kikkki. Saal kukkus korraga emarebane teravalt, hoiatavalt hau-kuuma, — signaal, et ligiduses varitseb hädahoht, ja nel viiest kutsikast kerisid silmapilkiselt pessa tagasi.

Viies poeg oli kas teistest rumalam või kange-kaelsem; igatahes jäi ta kukitama oma tagajalale, pääd kahete poole hallitades, nagu tahaks ta selgu- sele jõuda, kas tõesti on vaja koju minna, nüüd,

moment tuli talle kallis maksuma. Kiirelt nagu kull sööstis Tolmune Täht. Tema jahinoa vahe tera välgatas päikeses ja tungis kassi nahasse.

Ulgudes vihast ja ehmatusest laskis see rebase-voja kukkuda ja pöördus vaenlasele vastu. Kuid samal hetkel tormas midagi uut esile: kähisev hau-kumine.

Täiesti ootamatu raevutseva emarebase rünnak lõpetas suure kassi alistumise. Turtsudes ja susis-tades küppas ta võssa ja kadus.

Õieti oleks pidanud ootama, et nüüd koledasti vihaleärritatud ema pärast seda, kui esimene vaen-lane põgenema löödud, kohe pöördub teise pääle-tungija vastu. Aga olnud Tolmuse Tähe kallale-tungi tunnistajaks, ütles talle ta kiire vaist, et see tema väikeste vastu kurja ei kavatse.

Igatahes oli indiaanlane tundmatu ilmutus; ja metsatarkus õpetas mitte usaldada tundmatuid ilmu-tusi. Sellepärast ei lasknud ta sellal, kui ta oma poega hellalt nuuskis ja seda kápaga pööris, et näha, kas ta haavatud on, Tolmust Tähte silmast.

Nüüd tuli poisile appi see kummaline metsa-tarkuse tunne, mida osalt Kiopo oli õpetanud, osalt aga tema ise lapsepõlvest saadik oli kogunud; see ütles talle, mis tuli teha. Ja sellal, kui tema keha nii liikumatult hoidus, et ta vaevalt näis hingavat, kujundas tema vaim peenelt tajuva ihu ja ruttas emarebasele vastu; ja rebane tundis seda teadet ja

Suured uudised läbistasid kogu maa. Nad tungisid isegi Lõokesesoo süngesse niiskusse, kus elas vana Goshmili, must karuema, oma kalli pojaga.

See aga, kes paremini kui kõik teised asjast oleks võinud jutustada, oli too, kes oli uudised annud — Baltuk, hõberebane.

TEINE PAATUKK.

Miks usaldasid rebased Tolmust Tähte.

Kui pärast paljusid pikki reispäevi Tolmune Täht ja Kiopo jõudsid orgu allpool hõberebase pesa, nägid nad, et siin oli vett ja et koht pakkus üldse hääd puhkepaika. Sellepärast ei raisanud nad aega selle hüvede ja pahede selgitamisega. Nad otsustasid reisi lihtsalt katkestada ja siin oma laagri üles lüüa. Tähendab, Tolmune Täht teeks töö, Kiopo sellevastu vaataks päält ja sellega rahul olles valiks koha muuseas oma koduks. Ei meeldi siin talle aga mitte, siis leiduks hulk abinõusid rahul-olematuse ja vastumeelsuse avaldamiseks, kuni Tolmune Täht edasimineku otsustaks. Aga isegi siis, kui hunt oli kindlaks teinud, et ligiduses pole varitsemas ühtki salajast ohtu ja et siin rahulikult

Tukk aega ei sattunud ta millelegi, mis oleks huvitanud ta nina. Endastmõistetavalt oli säilunud lõhnu. Aga mõned neist olid vanad, mõned eba-meldivad, ja üks või paar isegi kardetavad. Viimaste seas leidus ka tugeva hundi lõhn, kes alles äsja Carbunale oli ilmunud, aga juba roovkägule väljus, nagu oleks tema sinne õige isand. Magi-

Kass oli pea terve päeva oma puus maha maganud ja eelmisel ööl hää saagi saanud; ta polnud nüüdki eriliselt nälgine. Ent verdarmastavale ol-vusele, nagu metkassile, pakub alati mõnu värsket liha jäljida, isegi siis, kui seda ei tarvitata. . . Niisiis väljus ta, et pisut ümber lonkida ja kindlaks teha, kas mitte tema magades mingid uued lõhnad pole ujutanud üle maailma.

Täpsalt sama mõte tuli samal hetkel veel ühele teisele Carbuna elanikule, suurele metkassile, kelle asupäik õõsas puus polnud poolt milligi eemal onnist, ja kelle õelais silmis põles süng, roheline tuli, mis muutis roheline lehevarju väiksemate metsaelanike hirmutiseks.

Kuna polnud tõepoolest teha midagi tähtsat, arvas Tolmune Täht oma uues kodus viibimise neljandal päeval, et ta võiks õhtupoolikul pisut tükeldamiseks.

piramiseks ja väikesteks osadeks, ajaks nimetatud,

võib mõni aeg viibida, ei maitse nud talle see paikne eluviis mitte. Tugev elu tema jalgades hoidis teda pidevalt liikuvuses ja kihutas, nagu juh-tus, pikkadele või lühikestele avastusreisidele. Aga alati pöördus ta varem või hiljem tagasi. Nii läbis-tas Kiopo sel ajal, kui Tolmune Täht püstitas onni, oru igas suunas ja otsis läbi silmadega ja ninaga õieti iga punkti ja iga pärituult liikuva lõhna. Ja enam kui kord tabas ta kahtlustavalt nuuskides nõrka, aga tundmatut büsamilõhna, mis näis päri-nevat rebasest.

Sel ööl magasid nad sügavasti, Tolmune Täht oksadest ehitatud onnis, Kiopo pikuti sissekäigu ees väljasirutunult. Ja kogu aeg tõusis neist kõrgemal Carbuna, see ürgvana metsik arvutute elus-olevuste kodumaa, kuigi nad isegi ta nime ei tead-nud. Ja niisama vähe teadsid nad ka, et nende puhkekoht asus selle ala piirides, kus Kiopo esi-mest korda oli hinge tõmmanud.

Järgmisel hommikul ärkas Tolmune Täht väga rahul olles oma uue elukohaga. Päev möödus rahulikult, ja ligema ümbruse elanikud hoidusid pörkamast nende teele. Kiopo oli valinud oma jahipiirkonna kaugele eemale ja varustas laagrit toidupoolsega. Just selles oligi olemasolu rõõm siin-ses ümbruses, kus maailm oli unustanud saada vii-sakaks. Oli saak püütud ja praetud, siis venisid päevad ja ööd lõputult, sest puudusid kellad nende

ega kuulmise, ega haistmise kaudu teatavaks ei hoiatused, mis tagaatud metsloomale ei nägemise, algusest saadik ja jooksevad veel tänagi salapäraseid nurgiste jälgi, mööda igivanu pödra reisiteid jooksid Labi teetute steppeide, piki jäneste, kärpide ja mune Täht ega ka kass.

Just samal hetkel andis rebaseema oma hoiatu-signaali. Mis oli teda kohutanud, ei teadnud Tol-

mat vanalooma vurrakarva otsagi avastada. Igaie poole pilus, polnud suutnud ta kõige vähe-võtlusse astuda. Ent kuigi ta äärmise hoolikusega kelle vanemad hüppelähtuse ligiduses luuravad, õpetanud, et pole mitte ohutu noorte loomadega, Mitmesugused ebameldivad kogemused olid teda sama hoolikalt, nagu ta tulnud, tagasi tõmbuda.

Tema esimene mõte rebasepoeega silmates oli, sobivat võimalust.

kasvest, ootas suur loom lõgisevate hammastega märganud. Varjatud tihedat pöösastikust ja vaan-tagant ta silmitises, nii et mägilikass tema saalolu ei jõudnud, seisis nii liikumatult nagu puu, mille samm. Aga poiss, kes pisut varem kohale oli Tema ja teise luuraja vahet oli vaevalt kaksteist

ses sõnakuulmatut kutsikat.

Aga Tolmune Täht polnud ainuke, kes varit-

lun talle üksinda sülle oli langedud.

mil ootamatul viisil täiskasvanud metskuke saare-

saa. Aga niipea kui need hoiatused tulevad, otsi-vad kõik targad olendid oma pääsu põgenemises.

Rebaseema hoiatushüüu juures lipsas ehmata-tud metkass pöösasse tagasi; kui nüüd viies poeg ka oleks järgnenud oma vendade ja õdede eesku-jule, oleks kass jalga lasknud nagu ta tulnud oli; aga selle rasvase, karvase väikese sõnakuulmatuse-pundi nägemine, mis peaaegu parajas kauguses oma väikesel hännal istudes kogu maailmale näis trotsi-valt suhtuvat, oli kiusatus, millele võimatu oli vastu seista.

Uurivalt viskas metkass veel kord viimase pilgu üle vaatevälja. Rebaseema polnud näha kusagil. Tahtis metkass sõnakuulmatusepunti haarata, siis — kas nüüd või ei kunagi: seepärast roomas ta pool sammumale ja valmistus hüppeks.

Liigutus oli olnud vaevaltmärgatav, aga küllal-dane selleks, et reeta Tolmusele Tähele looma ligiolu. Silmapilkselt taipas ta ohtu, mis ähvardas rebasekest; aga enne kui ta suutis toimida, lendas pöösast karväärestusega välk aimamatule rebase-pojale.

Niipea kui suur kass kõverdunud ohvri oma küün-te vahele sai, pistis ta põgenema. Sää! leidis ta aga end oma suureks üllatuseks silm silma vastu Tolmuse Tähega.

See loom polnud oma elu ialgi veel näinud inimest. Hetke oli ta ehmatusest halvatud. Ja see

SPORT KOOLIDE TEATEJOOKSÜDEST

Ülevaade TARTU koolide teatejooksude tagajärgedest

Tartu koolide võistlused toimusid tänava 20. sept. Peab märkima päikesepaistelisel pühapäeval — külma, pilves ilmaga muutuks nende võistluste korraldamine küsitavaks: võistlus kestab üle kolme tunni.

Algkooli tüdrukute jooksud võitis läinud aastal 5. algkool, suurimaid koole Tartus. Tänavu aga surus 6. algk. enese esimeseks 20×60 m. Ajad on aga tunduvalt nõrgemad eelmise aasta omast: 1935. a. 10×60 m 5 algk. aeg 1.35,0. 1936. a. 5- algk. 1.41,3. Seega kattis 1935. a. iga tüdruk 60 m. 9,5 sekundiga, 1936. a. aga 10,13 sekundiga. Järelikult iga läinudaastase võitjaks tulnud grupi jooksja võitnuks tänavusi jooksjaid 60 m umbes 3,5 meetriga. 20×60 m kattis 5. algk. 1935. a. 3.16,2' igale jooksjale aeg 9,8 sek. 60 m; tänava 6. algk. võitis 20×60 m ajaga 3.17,9. keskm. 9,9 sek. — kaotus meetreis umbes 0,5. Pendel teatejooksus algkoolide poistele 10×60 m saavutas 1935. a. esikoha 15. algkool ajaga 1.29,0; iga jooksja keskmiseks ajaks 8,9 sekundit 60 m.

1936. a. võitja 10×60 m 3. algkool vajab esikoha saavutamiseks 1.32,9; keskmiselt igale jooksjale 9,3 sekundit. Eelmise aasta võitja seega võidaks tänavust peagu 20 meetriga — üksikjooksja 2 m.

20×60 m 1935. a. oli esimene 2. algkool. aeg 3.09,2; keskmine aeg jooksjale 9,45 s. Tänavu esimene 15. algk. 3.12,6; keskmine aeg 9,6 sek. Kaotus meetreis — 18.

Algkoolide jooksudes jäid kõik rekordnormid ületamata. Lähimat tagajärge rekordnormile näitas 6. algk. 20×60 m jooksus algk. tüdrukule, kus koguaeg nõrgem ainult 1,7 sek.

Keskooli tüdrukule 10×60 m 1935. a. oli edukas Tütarlaste keskkool, ajaks 1.34,0 — keskmine aeg jooksjale 9,4 sekundit. 1936. a. võitis Saksa keskkool sama jooksu ajaga 1.37,3, mis annab jooksja ajaks 9,7 sek. — see omakorda näitab 2 meetrilist edu 1935. a. igale üksikjooksjale.

Gümnaasiumi tüdrukute 10×60 m võitis eelmisel aastal T. T. G. ajaga 3.08,5 — üksikajaga jooksjale keskmiselt 9,42 sek.

Tänavu tuli sama jooksu võitjaks Saksa gümna., aeg 3.18,8 — keskm. aeg 9,95. Kaotus naiskonnale igalt jooksjalt 3 meetrit ja kahekümnel „üks vahetus“ — s. o. 60 m.

Keskooli poiste jooks oli ajalt peagu võrdne eelmise aasta jooksuga — vahe ainult 0,6 sekundit jooksul ja võitjaks Treffneri poisid läinudaastase Poeglaste keskkooli asemel. 1935. a. Poeglaste keskk. 10×100 m 2.17,0, igale jooksjale seega 100 m ajaks 13,7 sek. 1936. a.

Treffneri kk. jooksjad 2.17,6, keskm. aeg 13,76 sek. Tähendab minevase aasta Poeglaste kk. jooksjad võidaksid tänavusi tugeva rinnosaga — 30 cm.

Gümnaasiumi poisid põrmustasid 20×100 m esimesena eelmise aasta margi. 1935. a. 20×100 m esimene Poeglaste gümna., aeg 4.30,2. 100 m aeg keskmiselt 13,51.

1936. a. Treffneri gümna. 4.23,1, keskm. aeg jooksjale 13,16 sekundit. Iga tänavune jooksja võiks eelmise aasta jooksjale keskmiselt 3 m „ette anda“ ja võidaks veel. (Seda muidugi paberlukkude arvutuste järgi!)

Ringteatejooks tõi üllatuse: kõik kuus võistlevat meeskonda ületasid eelmise aasta tagajärje — esimene 23 sekundiga, kuues 6 sekundiga. 1935. a. keskkooli poiste 10×200 võitis Tõöstuskool, aeg 4.57,0. 200 meetri ajaks jooksjale annab see 29,7 sekundit. 1936. a. võitja Öhtukeskkooli ajaks 4.34,3 — keskm. aeg 27,43 sek. Vastavad ajad annaksid tänavusele võitjale eelmise üle umbes 140 m edumaa! Ringteatejooks 10×800 jäeti tänavu kava vast välja liigse kurnavuse tõttu. Seda asetati 10×400 m gümnaasiumi poistele. Võitis Poeglaste gümna. ajaga 9.57,7, mis 400 m katmiseks keskmiselt annab 59,77 sekundit.

Võistlused olid pingerikkad ja jääb soovida, et need järgmisel sügisel korduksid — siis arvutame jälle meetreid ja sekundeid.

J. K.

Kostilapsed.

„Pille, tule, Fille!“ hüütakse proua Männi söögitoast. Suure söögilaua ääres istuvad oodates proua Mänd, ta abiline Marta, ja kõik kostilapsed; viimased ongi need lärmitegijad, sest kõhud on kole tühjad ja lauas valitseb kord, et alles siis tuuakse söök lauale, kui kogu seltskond istub lauas.

„Tõepoolest, kuhu jääb siis Pille? Kas te täna koolist ühes koos koju ei tulnud, Maie?“ pöördub proua Mänd imestava küsimusega Pille laua- ja klassinaabri poole.

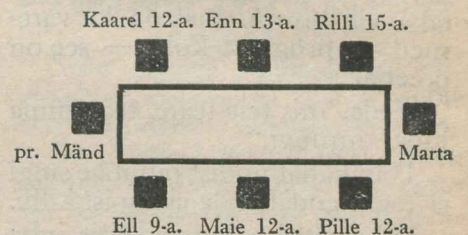
„Ei tulnud,“ vastab Maie, „mina tulin otse päale tundi suure jooksuga koju, aga Pille oli täna korrapidaja, tal oli klassis veel tegemist, eks ta pidanud koolis ära ootama saju lõppu. Nüüd ta on aga kodus küll, nägin teda pisut aega tagasi esikust läbi ruttavat, ja peaks ta juba olema ümberröivastatud ja pestud kätega.“

Proua Mänd, kes seni tundis oma uut kostilast väga korraliku tüdrukuna, tõusis, käskis lauasoolejaid veel pisut oodata ning läks tüdrukute tuppa vaatama, miks Pille laudailmumise lubamatult viivitab.

Vahepeäl vaatame, kes need kisakõrid on, kes nüüd, perenaise lahkudes, veel suuremat lärmi löövad. Me näeme söögitoas pika laua ülemisel otsal proua Männi tühja tooli, laua vasemal küljel istub 12-aastane Kaarel, kes tänase viivitamise pärast on eriti pahane, sest kella kolmeks on määratud tema klassi jalgpallimeeste kokkutulek parki. Kaarli kõrval istub proua Männi 13-aastane poeg Enn ja edasi Ennu vanem õde Rilli, see on juba 15-aastane tüdruk ja keskkooliõpilane. Tal on viisiks suhtuda oma lauakaaslastesse pisut häätahtliku üleolekuga, kuna peab end liiga täiskasvanuks ja teisi „titadeks,“ aga kui kellelgi peaks vaja olema abi või nõu, siis ei suuda Rilli kuidagi jääda ükskõikseks päältvaatajaks, vaid satub tihtilugu avitamishoos nii hasarti, et iseenesele märkamatuult valmis teeb kogu töö, mille kohta temalt ainult pisut juhatust paluti. — Seda Rilli nõrkust tuntakse ja kasutatakse, eriti osav selleks on kaval Maie, kes vahel isegi kipub Rillit rakendama oma koduste ülesannete täitmiseks, olgugi et teab selle keelatud olevat.

Laua alumises otsas istub Marta, see keskealine naine on juba hulk aastaid proua Männi abiliseks ja

paremaks käeks. Laua paremal küljel on 12-aastase Pille koht, tema kõrval istub sama vana Maie ja lõppeks, üsna proua Männi pa-

rema käe kõrval, istub väike Ell, Pille kaheksa-aastane õekene, kes alles esimest aastat ja esimest nädalat käib koolis. Ta on laste seas ainuke, kes on vait kui sukk, praegu tunneb ta enda olevat kogu laudkonna vaenlasena, kuna nad tema õe üle pahandavad. Omavahel kahekesi olles tekib õdedel nii mõnigi kord lahkarvamusi, aga et teised ta õe kohta kurja sõna lausuksid, seda Ellu pisike süda ei kannata. — Ja see ongi kogu laudkond, kes nüüd Pille süü pärast tühja kõhtu kannatab.

(Järgneb.)

CARL DANZ

ÕPILASPÄEVIK

PUNANAHAD.

„Kas tahate mängida indiaanlasi?“ küsis Heini Heitmüller.

„Aga missuguseid? On olemas mustanahksed indiaanlased, apashid ja punanahad.“

„Mängime punanahku, Heini!“

„Aga see punanaha-mäng on kõige kihvtim mäng,“ ütles Heini. „Sest punanahad on kõige vahvamad; nemad ei pane kunagi plehku. Ja kui neid piinatakse ja nende pääst skalpe võetakse, siis nad ei niitsatagi.“

„Skalbid, mis asjad need on?“ küsis Paul Kaminius.

„Siis Heini võttis kepi ja sõnmas Paulile kolm korda vastu lagipääd.“

„Kolm lõiget jahinoaga lagi-pähe, siis haaratakse karvust kinni ja tõmmatakse päänahk maha — nõnda saadakse skalp.“

„Hüva, mängime punanahku!“

„Mina juba plehku ei pane, sest hirmu ma ei tunne. Kuid skalp...“

„Ja see on kõik?“ küsis Jorh Knopp.

„E-ei,“ seletas Heini, „on olemas veel verevendlus. Seda tuleb ka juua. Aga enne tuleb teha kilp ja oda ning sulgedest päakatted. Ja siis lähme nahavabriku taha vigvammi. Säl on ka varemed. Ja prügiveo-koht — see on preeria.“

„Seda, mis teie teate, tean mina juba ammugi.“

Tõin kanakuudist pihutäie sulgi ja tegin endale oda ja papist kilbi.

Nahavabriku juures seisis juba päris ehtne telk. Värdis Schivora oli hankinud telgi jaoks kotipuldant.

Värdis kogeles iga sõna juures, aga et ta niisuguse aarde oli välja koukinud, siis Heini andis talle uhke nime: „Sulisev Vesi“.

Kottidest, mis telgi ehitusest olid üle jäänud, tegi Heini endale narmastega püksid.

„Need on ehtsad indiaanlase püksid; niisukesti võib isegi raamatuis näha,“ seletab Heini. Aga raamatuid on tal põõningul tõepoolest ilmatu hulk, sest ta müüs oma kodujänese indiaani-romaanide eest ära.

Istusime vigvammis ja mõtlesime endile nimesid. Kamenius on „Surmav Nool“, Jorh Knopp

jälle „Väle Pöder“. Klaus Zappa tahab saada arstiks, ja teda kut- sutakse „Surmav Mürk“.

Mina olen „Kotkasilm“.

Heini määris oma näo tellis- kivi tuhaga ning keksis ja karg- les telgi ees oma narmastega kott- pükstes nagu pöörane.

„Punane Madu“ tantsib sõja- tantsu,“ seletas ta.

Ta leidis prügihunnikust plekk- karbi ja roostetanud noa ja kae- vas noa maa sisse.

Siis ta kutsus „Surmava Noole“ ja „Väleda Põdra“, et nad sõl- miksivad temaga „verevendluse“.

Kamenius ja Knopp vahetasid pilkusi, et kas see mitte karde- tav ei ole, ja läksid viimastena.

„Tooge vett!“ kamandas Heini.

Ja Kamenius ammandas august vett, mis oli parkalitöökoja vare- mete vahel.

„Käised käärida!“

Ja Heini tegi oma sulenoaga väikese kriimustuse Kameniu- se, Knopi ja enese käsivarrele, nii et veri välja tuli.

„Nüüd joome sellesinatse vere,“ ütles Heini päris pastori häälega. „Ja nüüd oleme meie — kolm meest — otsegu üks mees. Ja Suur Vaim nägi seda... Aamen!“

Ja nad imesid üksteise käsi- vartest verd ning rüüpasid plekk- karbist vett pääle.

Ja tegid silmad nagu kana, kes rasvase ussi on alla neelnud.

„Kui maitsev!“ kiitis Knopp.

„Ja tervendav!“ lausus Kame- nius.

„Ja annab jõudu!“ lisas Heini.

Ja ta pistis jälle tantsima ning hüüdis:

„Minu punased vennad asugu suurde ringi ja vaadaku, mis teeb „Punane Madu“!...“

Ja ta kaevas oma tomahavkiga maa üles ning tõi säält välja roos- tetanud kööginoa.

„Sõjakirves on maa seest välja kaevatud! Minu punased ven- nad tulevad nüüd ühes minuga sõtta. Relvad kätte!...“

„Sulisev Vesi“ ei tahtnud ühes meiega tulla.

„Mu-mu-mul p... pole pi-pi- pistolit k... kaasas. Ma pa-parem jään si-si-siia ja k... kaitsen laag- rit.“

Me asusime teele.

„Sõjategevuse piirkond on Kangru tänav,“ seletas Heini. „Meie vaenlased on politseinikud. Marss, „Kullisilm“, tee kohe üks luurekäik politseinike vastu! Kui näed ühe, siis ulu nagu shaakal, ja me jaguneme kolmeks tiivaks; üht juhivad mina, kuna kaht teist juhivad minu verevennad.“

Olin uhke, et võisin minna kõige ees. Ja see oli kogu see „punanaha-mäng“. Skalpeerimine oli ainult pettus... Mina olin valmis iga päev „punanahka“ mängima.

Akki tuleb mulle vastu Terese, väike Džonni lapsevankris.

Ma tundsin ta kohe punasest lindist mustades juustes, ja ta noogutas mulle pääd.

„Onu Beppo sõitis Itaaliast!“ ütles Terese. „Ta annab emale kangesti nõu temaga ühes sõita. Aga isa ei tohi seda teada. Mitte üks inimene ei tohi seda teada...“

Mulle ta avaldas selle saladuse, sest mina ju sõidan ka temaga ühes. Aga selle eest pean vaa- tama tema Giovanni järele: ta tahab ukse taga kuulata, mis ema onuga kõneleb.

Ja ta lendas nagu välk majja, jättes minu lapsevankri juure.

Väike Džonni pani tõinama, nähes minu sulgi. Küll ma sõi- dutasin teda edasi-tagasi, aga miski ei aidanud — poiss lõugas kui hull.

Kui nüüd Heini tuleb ja mind näeb...

Ja mul käis kuum hoog üle naha, sest teadsin hästi, mis ta ütleb:

„Sa teed seda kõik selle musta kassi, Terese, pärast. Aga Terese on seelik. Kõik plikad on seelikud. Ja kes plikadega kanseldab, see pole enam punanahk.“

Kuid ma lohutasin end selle mõttega, et ta sõidab ja võtab minu endaga Itaaliasse kaasa ja ma sõidutan lootsikuga välismaa- lasi ning vean neid hobueeslidel mägedesse... see on ju tuhat korda parem kui terve see puna- naha-jant.

(Järgneb.)

„Õpilasleht“ igale

õpilasele
õpetajale ja
koolile !

Sest „Õpilasleht“

1. Alustab 5. aastakäiku
2. Suurendas numbrite arvu 30-ni
3. Pakub kõigile huvitavat lugemisvara
4. Jagab tellijaile ja lugejaile preemiaid
5. Valmistab üllatusi kõigile — jälgige järgmisi numbreid!

Sisus käsitleb:

POPULAARTEADUST
toimetaja Aug. Lepik
NOORTE LOOMING
Ed. Tasa
SPORDINURK
Jaan Kõks
MÕISTATUSNURK
E. Noorkukk

- tehnika, loodus, inimese ja looduse võitlused jne,
- traditsiooniline auhindadega kirjandusvõistlus, noorte tööd jne.
- põnevaid elamusi sportlaste võistlusilt, spordisündmusi, kuulsate sportlaste elulugusid, olümpiaadisündmusi jne.
- auhinnaline. Uuelaadseid mõistatusi, rist sõnu jne.

NOORTE ELU
V. Hiir ja T. Sisask
POISTE KÄSITÖÖ
R. Vokk
TÜTARLASTE OSAKOND
S. Schönberg
JOONEALUNE
M. Avarsoo
VÄLISKIRJAVAHETUS
A. Jaanisto
ILLUSTRATSIOONID
Agu Peerna
HÕIMUNURK
M. Oinas
KROONIKA
V. LAURSON
INTERVJU

- noorte organisatsioonid ja nende tegevus kodu- ja välismail jne.
- huvitavaid ning lihtsaid esemeid, masinaid, tehniline osa jne.
- tütarlaste elu ja tegevus. Käsitöö, köök, suurte naiste elulood, kunsti- ja kirjandusküsimusi, tervishoid jne.
- „Õpilasleht“ Toslemi ja Eesav Puusliku kuhu — Värdis kirju tema seiklusist.
- hangib lugejaile aadresse ja toimetab kirjavahetust teiste maade noorte ja väliseestlastega.
- „Õpilasleht“ artiklid on illustreeritud; nägus joonistus teeb pala elavaks.
- Hõimurahvaste elu-olu, huvitavat neist ja nende maadest jne.
- Nädalasündmused ja jooksev elu, eestlaste esinemised teiste rahvaste seas jne.
- mitmesugused võistlused, auhinnad, tellijaile preemiad jne.

„Õpilasleht“ maksab ainult

1.50 kr aastakäik (30 numbrit)

0.75 kr poolaastakäik (15 numbrit)

Üksiknumber ainult 5 senti.

Toimetus ja talitus: Tartu, Võidu 10

Õ./K. „Koolivara“

Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid.

Posti jooksev arve 2188.

Toimetusele saadetud:

„Eesti Kirjandus“ nr. 9. Sisust: Ernst Enno kaastöölise mälestuses. Lutsi maarahvas. Arvustusi.

Loodusvaatleja nr. 4/5. Populaarloomusteaduslik ajakiri Kose erinumbrina.

Taluperenaine nr. 10. Kodumajanduse ja kodukultuuri ajakiri. Lisad: „Laste maailm“ ja mustrileht.

Eesti Naine nr. 10. Naiste ja kodude ajakiri. Lisad: „Väikeste sõber“ ja mustrileht.

Kotkas nr. 9. Noorte Kotkaste juhtide ajakiri.

Rotid söövad aastas ära 30 000 inimese töövaeva

4½ miljoni närija hävitustöö Eestis.

Tartu ülikooli entomoloogia katsejaama juhataja K. Zolk andis eile ajakirjanikele jutuajamise rottide ja hiirte hävitustööst Eestis. Need loomad hävitavad meil iga aasta üle 20 miljoni krooni eest toiduaineid; nende saagiks langeb üle 30.000 inimese aastane töövaev. Iga neljakümnes inimene peab töötama aasta-aasta järele, et toita meil elutsevat hiirte ja rottide hiigelarja. Kokku arvatakse meil olevat rotte ja hiiri üle 4½ miljoni. K. Zolk arvab, et nende vastu tuleks alustada energilist võitlust.

Kuulsad

Vene

„S E T“ elektrilambid

suurel ja väiksel arvul

K/M. JOHAN PEEP
TARTUS, VÕIDU 10.

Veronika

Zalmõli

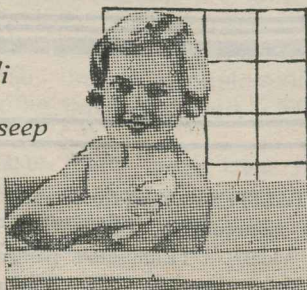
Saunaseep

on

parim

sauna-

seep!

KOOLID, KOOLIKOOPERATIIVID JA ÕPILASED!

Raamatukõitmis-, karbi- ja trükitöid laske teha 1921. aastal asutatud

O.-Ü. „Võime“

Raamatukõitmis-, karbi- ja trükitööstuses Tallinnas, Estonia puiestee 17 (Gorbatschevi majas). Kõnetraat 455-58. Suuremate tellimiste puhul koolidele hinnaalandus.

Kiire ja asjatundlik tellimiste täitmine. Odavad hinnad.

TÄHELEPANU!

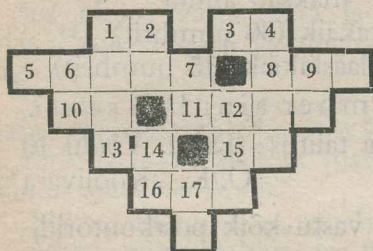
Iga mõistatuselahendaja saatku vastusega koos ka sedel, mille ühele küljele on märgitud lühidalt, mis ta leidis selles „Õpilaslehes“ meeldivat ja mispärast.

LAHENDUSED

ära saata hiljemalt 17. oktoobriks s. a. „Õpilaslehe“ toimetusse, Tartus Võidu t. 10.

Kupong tingimata kaasa lisada!

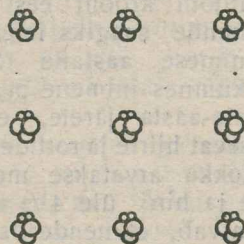
5. SILPRISTSÕNAD

Igasse ruutu paigutada üks silp, nii et saaksime järgmiste tähendustega sõnad: paremale: 1) rikas, 3) osaühing (lühendatult), 5) eesti kuldmedalitemees (eesnime esitähht ja nimi), 8) riidesort, 10) asub saunas, 11) väeliik, 13) huumor, 15) purjepuu (ains. osast. käändes), 16) linn Lõuna-Hispaanias;

alla: 1) muinasjutuline jõulukülaline, 2) on suuremates ärides, 4) nii väga, 6) suupiste, 7) hammas, väljaulatav osa, 9) varn (rahvapärastelt), 12) rõõmuhüüe (ains. kaasautlevas käändes), 14) Peruu päälinn, 17) on igal ruumil.

6. TÄHETRIKK

Katsuge, kas suudate üheksa kõrvalolevat tähekest nelja sirgjoonega nõnda läbi kriipsutada, et pliats ei tõuse paberilt!

7. SALADUSLIK RAHASUMMA

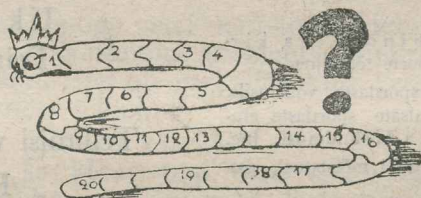
Üks maaler oli kord ühes õpipoisiga suuremat korterit remonteerimas. Meister oli parajasti välja läinud, kui õpipoiss leidis ahju päält väikese pakikese. Raha! mõtles ta ja avas uudishimuliselt pakikese.

Ja tõesti — pakis leiduski suurem summa raha. Õpipoiss tahtis juba raha taskusse panna, kuid heitis veelkordse pilgu rahapakile.

Ja järgmisel silmapilgul lendasid rahad — küdevasse ahju. Mispärast? Selgitage see huvitav põhjus!

8. SIUMÕISTATUS

Nagu lugeseite eelmisest „Õpilaslehest“, tahtvat „väike Eero“ olla lahendamatuks mõistatuseks. Ei tea — võib olla!

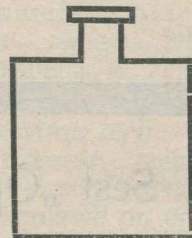
Ülal aga näete seda vahvat siukuningat, kes on minu käest selle uhke tiitli üle võtnud. See siumõistatus laseb aga ennast toredasti lahendada spiraalmõistatuse viisil:

1—3 õpilane, 2—5 kuldpunane, 4—7 kala, 5—8 jõukas, 6—9 karp, 6—11 puu, 7—9 eesti poliitik, 9—13 jalakeerutus, 10—13 eestipärane meesnimi, 12—16 tivoli, ringirändav artistidegrupp, 13—14 välismaalepõgenenud vaps, 15—17 virk, 18—20 füüsikaline kehade liikumisseadus, 16—19 värv. *Eero.*

TÄNASED AUHINNAD

Kõigi nelja eeloleva mõistatuse õigesti lahendajate vahel jagatakse preemiadena:

1. R. Janno „Vutimehed“
2. Aastakäik „Õpilaslehte“
3. Taskumärkmik.

KOOLIDELE

TINDID
KLEEPIMISLIIMID
KLAASIDES
INGLISLIIM
„ODOROL“ PURKIDES
JA TUUBIDES
KALALIIM „COLLAPIN“
TUSCHID
KOOLIKRIIT VALGE JA
VARVILINE
KOOLIVARVID JNE.

A./s. „ODOR“

Kokkulepe

„Ants, sa ometi teadsid et teenija vaasi katki tegi?“

„Jah, emal!“

„Aga miks sa ei öelnud mulle sest kohe?“

„Meil oli kokkulepe . . .“

„Mis? Kokkulepe?!“

„Jah, emake. Selle eest, et ma sulle vaasi katkiminemisest ei räägi, lubas teenija mind nädala jooksul mitte pesta.“

Järgmine „Õpilasleht“
ilmub

hõimunumbriina.

Õpilasleht 2
kupong nr.